

Planetes prohibits

Gabriel Genovart

El lector cinèfil recordarà segurament -o almenys en tindrà notícia- un dels títols més interessants de ciència-ficció i una de les pel·lícules més importants d'aquest gènere en la dècada dels cinquanta: *Planeta prohibit* (*Forbidden Planet*, 1956) de Fred McLeod Wilcox, un director pràcticament oblidat, excepte pels erudits de la cinefilia.

El fil argumental de la pel·lícula, dintre del gènere al qual pertany, és relativament senzill. José María Latorre el resumeix d'aquesta manera: l'acció transcorre, lustre envant, lustre enrere devers l'any 2.250, a un llunyà planeta

tecnologia, aconseguiren materialitzar els seus pensaments i, amb aquests, els dimonis de subconscient, els monstres de l'Id ("les insensates bèsties de l'inconscient", en paraules del propi Morbius. J.M. Latorre *El cine fantástico*, Barcelona, 1987).

La materialització dels "monstres de l'Id" va determinar l'extinció dels Krells, així com la de tots els membres de l'expedició terrícolacompanyants del professor Morbius, víctimes tots ells de la "força misteriosa i terrible" que habita el planeta i que, tanmateix arribarà a destrossar el propi professor que, al capdevall, resulta incapaç de controlar les materialitzacions del seu inconscient personal.

Entrant en el joc de la pura ciència-ficció, les preguntes que ens podríem formular són aquestes: Seríem capaços de sobreviure els éssers humans a l'externalització materialitzada de les nostres fantasies secretes, dels nostres pensaments més amagats? Podríem resistir la materialització dels nostres somnis i, més encara, dels nostres malsons?

Segurament no, com els Krells d'Altair 4. Però, passant del camp de la ciència-ficció al de la simple ciència -en aquest cas, la psicologia- sí podem afirmar, des d'aquesta, la gran importància que assolí i la funció salutífera que comporta per al psiquisme, una certa "exteriorització controlada" de les nostres profunditats anímiques. Per això somíam individualment (les vivències oníriques personals de les nostres nits) i d'una manera col·lectiva (a través dels mites, de les llegendes, de les supersticions i dels contes de fades, que han vingut bressolant la humanitat de la seva infantesa).

El món dels nostres somnis personals és el nostre particular planeta prohibit; i el món de les fantasies col·lectives, el planeta prohibit de la raça humana.

Bruno Bettelheim, a la seva famosa obra *The uses of enchantment* dedica tot un capítol a la importància de l'externalització dels terrors de la ment a través dels contes de fades. En aquesta

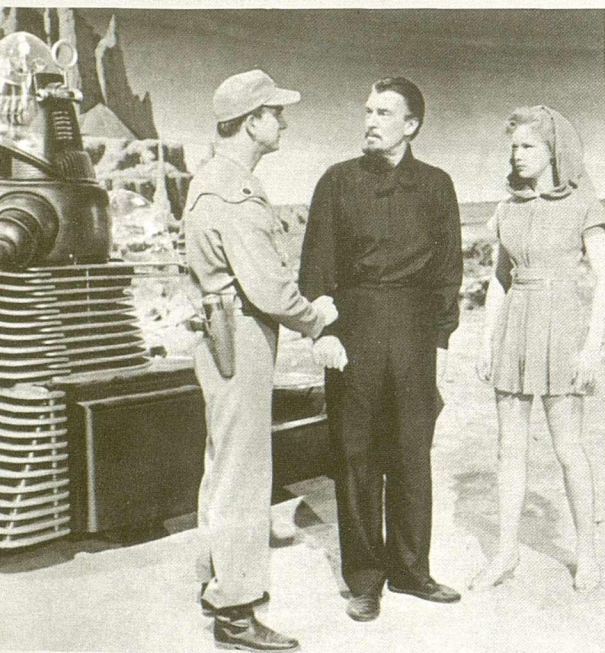
exteriorització rau una part important de la pedagogia profunda del conte: "Els llocs més estranys, remots i distants dels que ens parla el conte suggereixen un viatge cap a l'interior de la nostra ment cap als regnes de la insconsciència i de l'inconscient (...): vells castells, obscures coves, habitacions tancades i prohibides, boscos impenetrables, etc.", escriu Bettelheim.

Aquests són els escenaris del planeta prohibit del conte, i els seus coneguts habitants són els gegants, els diables, les bruixes, els dracs i un llarguíssim enfilall d'éssers fantàstics i terrorífics (que ja se sap que són creacions i projeccions del subconscient).

I el planeta prohibit del segle XX, externalitzat i projectat a les pantalles dels cinematògrafs, han estat fonamentalment el cinema de terror. Curiosament, Ernest Jones, en una de les obres clàssiques de la literatura psicoanalítica (*On the Hightmare*, escrita dins la segona dècada d'aquest segle), encertava a anticipar, gairebé profèticament, a partir de l'anàlisi i de l'estudi de la patologia dels malsons dels seus pacients, els que havien de ser els habitants més inquietants del planeta dels terrors cinematogràfics: els vampirs, els éssers demoníacs, els homes-llop i els desdoblaments malignes de la personalitat.

Els grans creadors del gènere de terror (Robert Wiene, F.W. Murnau, Fritz Lang, Tod Browning, James Whale, E.B. Schoedsack, E.C. Ulmer, Jaques Tourneur..., poetes, tots ells, de la imatge i exquisits cultivadors de les més belles "flors del mal" cinematogràfiques), encertaren a sintonitzar perfectament, amb les seves obres, amb el subconscient de la seva època.

I en l'externalització d'aquest subconscient hem de cercar també una part important de la pedagogia profunda del cinema. ♦

conegut amb el nom d'Altair 4. Allà, el professor Morbius (Walter Pidgeon) i la seva filla Altaira (Anne Francis) són els únics supervivents d'una antiga expedició terrícolacompanyants del professor Morbius, víctimes tots ells de la "força misteriosa i terrible" que habita el planeta i que, tanmateix arribarà a destrossar el propi professor que, al capdevall, resulta incapaç de controlar les materialitzacions del seu inconscient personal.

"Hi ha dolor més enllà del dolor, una agonia tan intensa que sacseja la ment durant un instant de bellesa"

Vincent Price a *Los crímenes del museo de cera* (1953)